

Sèrie Finestres**Text: JOAN MIQUEL LLODRÀ NOGUERAS**

Madola (M. Àngels Domingo Laplana)

1991

Refractari

65 × 25 × 20 cm

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 137.649

Dipòsit Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art

D'entre els noms més destacats de la ceràmica catalana contemporània sobresurt el de Madola (M. Àngels Domingo Laplana, Barcelona, 1944), polifacètica artista que durant més de cinquanta anys ha contribuït a enriquir i modernitzar aquesta disciplina, amb tanta tradició a casa nostra. Més enllà del seu simbolisme, de tot allò que l'artífex malda per expressar, l'univers formal de Madola combina magistralment uns volums rotunds, a voltes totèmics, amb l'aspra bellesa d'unes superfícies sensiblement policromades, quasi tatuades. Amb la *Sèrie Finestres* (1991), peça amb la qual Madola col·laborà en l'ampliació del Fons d'Art del diari *Avui*, aquesta creadora començava a obrir un nou camí en la seva llarga i dilatada trajectòria, punt de partida de moltes de les obres, soltes o en instal·lacions, amb què ens ha delectat en els últims anys.

Ben lluny del que generalment sol pensar-se, de manera absolutament oposada a seculars convencionalismes establerts, bona part de la ceràmica catalana contemporània en mans de dones defuig aquelles formes que hom solia titllar, amb cert menyspreu, de «femenines», és a dir, petites, delicades o fràgils. L'obra de Madola —i fa molts anys que ens ho demostra— n'és un extraordinari exemple. La força física, l'energia que cal suposar a l'hora de tractar i treballar la matèria de les seves creacions es traspua de tots els costats del resultat final. Des dels seus inicis, tot just sortida de l'Escola Massana de Barcelona —bressol de tants i tantes ceramistes—, aquesta artista barcelonina, establerta actualment al Maresme, cerca en la seva producció l'expressió d'unes idees, sentiments o emocions a través d'uns materials ben determinats —refractaris, gresos, plom, etc.— amb unes formes que no deixen mai indiferent.

Madola, infatigable, és una artista reconeguda arreu del país, de l'Estat i de la resta de continents amb obra conservada als principals museus i col·leccions, públics i privats. El reconeixement obtingut, tant per part de la crítica com del públic i del món acadèmic, queda ben palès en els nombrosos premis i distincions rebuts al llarg dels anys i amb un munt d'exposicions individuals i col·lectives arreu. De fortes conviccions, sempre compromesa amb el país i amb la màxima que l'art té una funció en la societat de la qual sorgeix, l'artista no va dubtar, ja als anys setanta de la passada centúria, a col·laborar amb l'aleshores recent estrenat Fons d'Art del diari *Avui*. L'obra cedida fou *Gerro Blau* (Md'A, núm. reg. 137.388 (Fons Diari Avui)), ceràmica vidriada del 1975 recentment exposada a les sales del Museu d'Art de Girona.

Una vintena d'anys més tard, amb molt més bagatge vital i artístic al damunt, Madola tornà a participar en un segon moment de donació, i alhora creixement, del mateix fons. En aquella ocasió la peça escollida, seleccionada per la mateixa artista, va ser la que ara ens ocupa, *Sèrie Finestres*, realitzada l'any 1991. La peça en qüestió continua en essència el camí encetat dues dècades abans, especialment pel que fa a la constant investigació en el tractament dels volums i superfícies. Amb tot, l'aparença és radicalment oposada i més que davant d'una figura modelada ens trobem davant d'una obra de talla, en tot el sentit escultòric del terme, resultat d'un treball més dur, eixut i incisiu sobre diversos volums —se'n detecten tres—, que resten units o compactats en un de sol. Ens atreviríem a dir que amb *Sèrie Finestres*, tot i la seva marcada frontalitat, Madola enceta una nova etapa, un corrent que seguiria en la seva producció posterior fins a dia d'avui.

Davant d'una obra de Madola hom no només gaudeix del que la vista i el tacte li transmeten sinó també de la tècnica emprada, resultat d'hores i hores d'intens treball, i de l'ús que fa dels materials. En aquest cas, una vegada més, l'artista empra el refractari, una argila molt porosa barrejada amb gres, que no només resisteix altes temperatures de cocció sinó que també permet elaborar obres de caràcter escultòric, absolutament sòlides. Amb aquest matèria primera Madola s'insereix en la tradició, és a dir, en el saber de generacions anteriors que ella ha estudiat profundament, fins al punt de desenvolupar una tesi doctoral en aquest àmbit. Artistes tan admirats per ella com són Miró, Tàpies, Chillida o Llorenç Artigas, entre tants d'altres, empraren aquest refractari i, en part, fou un dels elements que els ajudà a donar una altra visió a la ceràmica i obrir-la a un nou món, amb noves formes d'expressió que serien continuades per les fornades d'artistes posteriors, com és el cas de Madola i d'altres reconeguts ceramistes contemporanis com per exemple Rosa Amorós (1945) o el gallec Xabier Toubes (1947).

Pel que fa a l'aspecte formal, *Sèrie Finestres* es pot incloure en una col·lecció de peces de petit format —exemples de producció posterior poden arribar a pesar uns quants centenars de quilos— dutes a terme entre finals de la dècada dels anys vuitanta i noranta del propi segle. Val a dir que en les creacions de mida reduïda Madola acostuma a treballar amb sèries que li permeten explotar totes les possibilitats d'aquell motiu o assumpte en particular que li interessa, és a dir, allò que en termes musicals sol anomenar-se variacions sobre un mateix tema. Creacions com *Sèrie Finestres* acabarien portant la nostra artista cap a

Sèrie Finestres (detall), 1991. Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 137.649. Dipòsit Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art

peces de format més gran que l'any 1992 mostrà en públic al Palau de Pedralbes, aleshores seu de l'avui desaparegut Museu de la Ceràmica de Barcelona. Aquella mostra, *Construccions de la memòria*, sublimava un fet que, com demostra el títol mateix de l'obra protagonista d'aquest estudi, ha estat sempre present en tota la trajectòria de Madola: l'arquitectura.

Madola sempre s'ha definit a ella mateixa com una arquitecta frustrada. Una època i una societat determinada, aquella del *desarrollismo*, no va afavorir que pogués estudiar el que era la seva passió, tradicionalment vinculada al sexe masculí. Però valenta i vital com és, l'artista aprofitaria la seva altra passió per fer d'aquella brasa latent que li havia quedat a dintre, no culminada, en una foguerada d'obres ceràmiques, autèntiques escultures, d'una estructura interna o d'un substrat arquitectònic més que evident. Així, bona part del corpus ceràmic de Madola és un petit univers edilici, ja sigui a partir de parts, com ara portes, finestres, columnes o entaulaments, o de cossos sencers, amb cases, torres o temples.

De fet, *Sèrie Finestres* no és res més que una petita construcció, el resultat d'un conjunt de peces rectilínies –talment lloses, llates o toves– que es mantenen fermes sobre una base, sobre un fonament que n'emfasitza l'aspecte escultòric. Una escletxa central, sense travesser superior, evoca aquells buits del mur que, en termes simbòlics, no fan res més que connectar, comunicar dues realitats, materials o espirituals, siguin o no d'aquest món. Hi entrem o en sortim.

Menys present, però amb tant pes com tota l'expressivitat de la nuesa i rugositat de la matèria, la policromia, discreta però cridanera, és constant en l'obra de Madola. A *Sèrie Finestres* el cromatisme ve donat principalment per unes pinzellades enèrgiques de negre al voltant de la fissura central. A banda d'uns tocs laterals de verd manganès, cal donar al blau —un òxid de cobalt calcinat que no s'altera per les altes temperatures de cocció— tot el seu valor i significat. Un blau ben viu i intens, talment aquell mar del Maresme que l'artista viu i sent tan de prop, una espurna d'energia que dona vida a allò que sembla inert. Un blau més enllà de l'objecte, un món obert i lliure en el qual la ceramista vol que ens endinsem. I és que en Madola tot és visceral però al mateix temps premeditat, fruit d'un pensament previ, d'una lectura, d'un dibuix. Com bé ha dit en més d'una ocasió: «Fer ceràmica és una manera de reflexionar sobre la vida, i treballant formulo el meu pensament». Davant l'art, sobren les paraules...